

У тезах висвітлено особливості навчання синтаксису у 8-9 класах, акцентовано увагу на виробленні навичок використовувати синтаксичні конструкції у мовленнєвій практиці й розширювати індивідуальний запас їх в усному й писемному мовленні.

Ключові слова: синтаксис, пунктуація, діяльнісний аспект

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ СИНТАКСИСУ У 8-9 КЛАСАХ: ДІЯЛЬНІСНИЙ АСПЕКТ

В. І. Новосьолова, канд. пед. наук

Відповідно до модернізаційних процесів в освіті постає необхідність у з'ясуванні ключових ознак, перегляду і впровадження нових підходів до навчання української мови, зокрема, діяльнісного. Базу категорійного апарату теорії діяльності закладено передусім у працях психологів, дидактиків і лінгводидактиків (Виготського Л., Гальперіна П., Давидова В., Ельконіна Д., Леонт'єва О. М., Леонт'єва О. О., Щедровицького Г., Юдіної Е., Талізіної Н., Омельчука С., Давидюк Л. та ін.). Основою сучасного навчання, на думку вчених, є формування в учнів мисленнєвого апарату пізнання й набуття умінь навчальних дій. Комунікативно спрямоване вивчення синтаксису в школі сприятиме, на думку дослідників, свідомому засвоєнню синтаксичної системи як засобу спілкування. Для цього учневі необхідно усвідомити закономірності функціонування синтаксичних конструкцій, особливості їх пристосування до мовленнєвої ситуації й комунікативної мети й оволодіти правилами мовленнєвої поведінки в різних ситуаціях спілкування, здобути знання про закономірності сполучуваності слів і будови речень, виражальні можливості різних синтаксичних структур. З цією метою виникає необхідність розглядати синтаксичні одиниці в контексті більш високого порядку, а саме в тексті. Важливо навчити учнів у процесі засвоєння теоретичних знань бути спостережливими, привертати їхню увагу водночас до особливостей функціонування і будови вивчених синтаксичних одиниць у тексті, аналізувати способи гнучкого використання їх з урахуванням змісту висловлення, поєднувати синтаксичні одиниці, компонувати текст, свідомо замінювати одні моделі фраз іншими.

Комунікативно-діяльнісний підхід, який витікає з функції мови (бути засобом спілкування) і функції мовлення (здійснювати спілкування), передбачає вироблення мовленнєво-мисленнєвих умінь на рівні граматики, а це означає, що будь-яке висловлювання на уроці має бути вмотивованим; учень готується до висловлення, накопичуючи мовні факти шляхом спостереження над його функціонуванням у тесті; учень усвідомлює закономірності функціонування синтаксичних конструкцій, виробляє пунктуаційні навички на основі мовленнєвих зразків в активній ситуації мовлення (усвідомлюючи свою участь у навчальній комунікації); результатом засвоєння кожної граматичної теми повинен бути письмовий текст. Мета вивчення синтаксису полягає в тому, щоб сформувати в учня уявлення про основні одиниці розділу – з боку граматичного значення, про

синтаксичну систему української мови; сформувати основні синтаксичні поняття, вміння визначати їх граматичне значення і функції в тексті, вміння створювати речення різних типів; виробити навички використовувати їх у мовленнєвій практиці, розширювати індивідуальний запас синтаксичних конструкцій в усному й писемному мовленні.